

паперів. Стрімко збільшується кількість компаній, які відкривають приватному інвестору доступ до фондової торгівлі в Інтернет, розширено коло послуг інститутів спільного інвестування.

Подальша активізація інвестування внутрішнього інвестора (фізичних осіб) в вітчизняні цінні папери надасть можливість отримати фінансовому ринку країни додаткові ресурси, багатократно збільшить його ліквідність, сприятиме інноваційної трансформації вітчизняної економіки.

Логоша І.С., Стовбнік М.М., Ковтуненко К.В.

Одеський національний політехнічний університет

Шляхи підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки за рахунок активізації впровадження новітніх знань та технологій у ВНЗ

В Україні, як і в інших розвинених країнах світу, вища освіта визнана однією з провідних галузей розвитку суспільства. Проаналізувавши основні напрямки і проблеми запровадження і використання новітніх технологій навчання в Україні, визначено основні цілі, досягненню яких сприятимуть: забезпечення доступності і підвищення якості освіти відповідно до європейських стандартів. Існує розгалужена класифікація технологій навчання, яка включає в себе технічні, економічні, соціальні, інформаційні, педагогічні, психологічні та управлінсько-організаційні технології. Ефективність останніх розширює можливості використання усіх інших технологій навчання.

Метою використання новітніх технологій навчання є підвищення якості і забезпечення доступності освіти на рівні європейських стандартів. Основними завданнями та цілями на цьому шляху є наступні:

- Розвиток системи освіти протягом життя. Одним із ключових напрямків тут постає розвиток дистанційної освіти, доступної максимальній кількості громадян і здатної забезпечити належну якість освіти.
- Інтеграція освіти і науки, що є необхідною умовою забезпечення якості освіти та її живого розвитку.
- Вдосконалення системи зовнішнього незалежного оцінювання, спрямоване на забезпечення обох напрямків: якості і доступності освіти.

Традиційно вищі навчальні заклади характеризуються високою часткою інтелектуальної складової в активах організації, що зумовлює необхідність впровадження менеджменту знань в систему управління університетом. В сфері університетської освіти менеджмент знань можна визначити як створення та управління цінними інтелектуальними активами університету. Сучасна теорія управління знаннями визнає, що продукцією університету є знання, які:

- отримує студент в ході навчання;

– створюються в результаті науково-дослідної роботи професорсько-викладацького складу персоналу університету та набувають форми наукової продукції (винаходів, методик і методичних рекомендацій, патентів тощо);

– набувають підприємства в процесі партнерської взаємодії з університетом у вигляді консультаційних проєктів, виконання господарських дослідницьких тем на замовлення підприємства та безпосередньо у вигляді фахівців, яких готує університет.

Нарешті сучасні університети за своїм річним фінансовим обігом, масштабом, обсягами та вартістю основних засобів і т.п. нічим не відрізняються від великих виробничих підприємств або підприємств сфери послуг. Відповідно, система управління університетами має бути адекватною тим управлінським моделям, які успішно зарекомендували себе в реальному секторі економіки.

Ефективним шляхом вирішення питання щодо системи освіти протягом життя є широке використання можливостей дистанційної освіти. Використання електронних технологій у сфері освіти дозволяє значно зменшити витрати на підготовку фахівців. Це дозволяє зменшити навантаження на державний бюджет з одного боку, а з іншого – полегшує отримання освіти представникам соціально уражених верств населення а також особам з особливими потребами. Крім того, гнучкість електронного навчання, можливість працювати в асинхронному режимі і різноманітні методики представлення навчальних матеріалів імпонують дорослим студентам, які не мають можливостей увесь свій час присвячувати навчанню.

Інтеграція освіти і науки є важливим фактором підвищення ефективності та якості вищої освіти, а відтак її конкурентоспроможності на європейському та міжнародному ринку економіки. Конкурентоздатним фахівцем може стати лише той, хто систематично інтегрує теоретичні знання з практикою [1].

В Україні 7 липня 2000 року було створено Український центр дистанційної освіти (УЦДО) Національного технічного університету України “КПІ”, метою якого є створення системи дистанційної форми вищої освіти в Україні відповідно до завдань Національної програми інформатизації та надання можливості одержати якісну вищу освіту якомога більшій кількості людей, включаючи тих, хто не може навчатися у вищих навчальних закладах за традиційними формами із-за фізичних можливостей, професійної зайнятості тощо [2].

На сьогоднішній день розвиток дистанційної освіти в Україні поки що відстає від світового і європейського рівня, залишаючись переважно у сфері спеціалізованих курсів за окремими напрямками (мовні, бухгалтерські тощо), а на рівні вищої освіти – у зародковому стані в компетенції окремих ВНЗ. Водночас спостерігається значне збільшення кількості студентів ВНЗ в Україні. За період 1990-2007 років кількість студентів вищих навчальних закладів зросла в Україні більш ніж у 1,7 рази. Це призводить до перевантаженості викладацького складу, нестачі навчальних аудиторій та інших ресурсів, що викликає неминуче зниження якості освітніх послуг (див. рис. 1).

Кількість студентів в українських ВНЗ (тис. осіб)

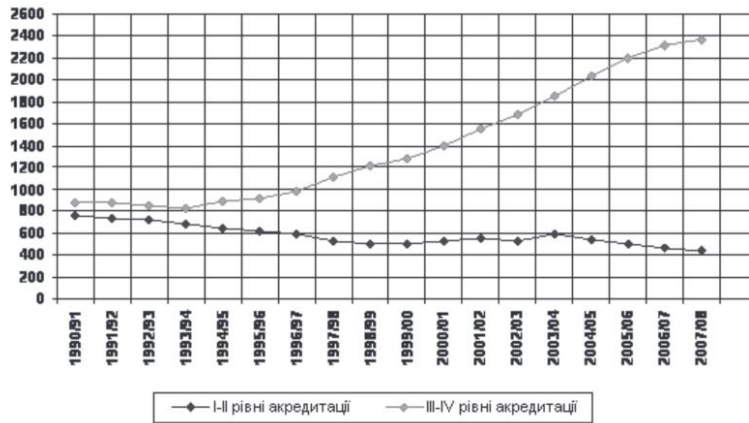

Рисунок 1 – Кількість студентів у ВНЗ за період 1990-2007 років [1].

Нові технології навчання, котрі стали можливими завдяки Інтернету, вимагають також нових стандартів вимірювання якості, які дещо відрізняються від стандартів, що використовуються для традиційних програм. Так у 2005 році на виконання Указу Президента України «Про невідкладні заходи забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні» було створено Український центр оцінювання якості освіти. Діяльність якого спрямована на розроблення та апробацію моделей зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень випускників загальноосвітніх навчальних закладів для створення умов рівного доступу до вищої освіти [3].

У 2008 р. в Україні було проведено зовнішнє незалежне оцінювання знань випускників загальноосвітніх навчальних закладів. Результати соціологічних досліджень, проведених після завершення зовнішнього оцінювання, підтверджують те, що переважна більшість населення України його сприйняла позитивно. Разом з тим тестування 2008 виявило проблеми за наступними напрямками: нормативно-правове забезпечення, організаційна структура системи зовнішнього оцінювання та моніторингу якості освіти, процедура реєстрації учасників, підготовка тестових завдань, стимулювання педагогічних і науково-педагогічних працівників, які залучаються до проведення зовнішнього незалежного оцінювання, джерела отримання громадянами інформації, співпраця Українського та регіональних центрів оцінювання якості освіти з органами управління освітою та загальноосвітніми і вищими навчальними закладами [1].

В сучасних умовах трансформації соціально-економічної системи в країні завдання модернізації та удосконалення системи управління вітчизняним вищим навчальним закладом доцільно вирішувати на основі процесного підходу до організації діяльності університету та ключових підходів і методів менеджменту знань.

Розвиток системи дистанційної освіти в Україні вимагає розробки і прийняття відповідної Концепції, на основі якої повинна бути створена Програма на наступні роки, в якій потрібно передбачити виконання наступних завдань:

- здійснення нормативно-правового, організаційного, науково-методичного, інформаційно-телекомунікаційного, матеріально-технічного, кадрового, економічного та фінансового забезпечення системи дистанційного навчання;
- удосконалення структури в системі дистанційного навчання шляхом розширення мережі її центрів;
- забезпечення контролю якості в системі дистанційного навчання за рахунок впровадження в практику експертизи курсів і технологій дистанційного навчання;
- забезпечення професійної підготовки та психологічної підтримки окремих груп населення, зокрема безробітних, громадян з особливими потребами, військовослужбовців строкової служби тощо.

Інтеграція науки і освіти передбачає:

- створення спільних дослідницьких центрів і програм, центрів колективного користування дослідно-експериментальною і приладовою базою фундаментальних досліджень, надання з освітньою метою обладнання і площ інститутів Академії наук;
- активне сприяння академічній науці міжнародній інтеграції освітніх систем, створенню нового покоління підручників, адаптації міжнародного досвіду до національних і культурних особливостей;
- формування інформаційної бази фундаментальних досліджень з метою вдосконалення навчального процесу у вищих навчальних закладах;
- розвиток дослідно-експериментальної і прикладної баз фундаментальних досліджень для спільного використання науковцями, викладачами, студентами й аспірантами університетів і науково-дослідних організацій;
- розробку ефективних механізмів впровадження результатів науково-дослідницької роботи ВНЗ в суспільне виробництво на взаємовигідних засадах.

Для вдосконалення системи незалежного оцінювання знань необхідно:

- вдосконалити нормативно-правову базу для проведення зовнішнього оцінювання, його імплементації в освітню систему держави;
- реорганізувати Український центр оцінювання якості освіти, надавши йому статус уповноваженого органу центральної виконавчої влади зі спеціальним статусом, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністерство освіти і науки України;
- запровадити проведення реєстрації учасників тестування через систему обласних пунктів реєстрації (на базі обласних навчально-екзаменаційних центрів) або за допомогою мережі Інтернет;
- активізувати роботу зі створення банку тестових завдань і перехід до їхньої підготовки творчими групами з широким залученням провідних фахівців держави;
- запровадити ефективну систему стимулювання педагогічних і науково-педагогічних працівників, які залучаються до проведення зовнішнього незалежного оцінювання;

– визначити пріоритетні змістові напрями інформаційної підтримки зовнішнього оцінювання на кожному етапі проведення тестування, та організувати її забезпечення (телебачення, преса, Інтернет тощо).

– організувати на договірних засадах співпрацю Українського та регіональних центрів оцінювання якості освіти з органами управління освітою та загальноосвітніми і вищими навчальними закладами у питаннях надання приміщень, залучення педагогічних працівників до проведення зовнішнього оцінювання, перевірки робіт тощо [1].

Проаналізувавши сучасний стан і запропонувавши заходи для розширення можливостей використання новітніх технологій навчання в Україні та підвищення ефективності такого використання з метою досягнення стратегічних цілей забезпечення якості і доступності освіти через розвиток дистанційної освіти, інтеграції освіти і науки та вдосконалення системи оцінювання знань, можна зробити висновок, що саме впровадження новітніх знань та технологій у ВНЗ впливає на підвищення конкурентоспроможності економіки країни в цілому.

Література:

1. Використання новітніх технологій навчання в Україні: вимоги Болонського процесу та перспективи запровадження – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/november08/14.htm>.
2. Український центр оцінювання якості освіти. – Режим доступу: <http://testportal.gov.ua/index.php/text/text/6/>.
3. Український інститут інформаційних технологій в освіті. – Режим доступу: <http://uiite.kpi.ua/ua/>.

Мельник К.С., к.е.н. Шаповал С.С.

Одеський національний політехнічний університет

Науково-дослідницька діяльність ВНЗ в Україні та роль студента в ній

Сучасний український університет як співавторство студентів і професорів, об'єднаних спільними цінностями, науково-освітніми і духовно-культурними інтересами, переживає складний період системної кризи. Але не зважаючи на це кожний поважаючи себе ВНЗ намагається розробляти якомога більше інновацій задля покращення становища та репутації окремого регіону та країни в цілому. На шляху вдосконалення регіону та країни ВНЗ зустрічаються з різноманітними труднощами: починаючи з елементарного - не достатнім кадровим потенціалом та закінчуючи не зацікавленістю зі сторони керівництв регіонів та країни. Саме про те, можливості та потенціал ВНЗ країни, та про те, що зробило життя легшим, за допомогою тих самих ВНЗ і піде річ в даній статті.